

Bilag til beretn. o. lovf. vedr. undersøgelseskommissioner

Hvis retsplejelovens §§ 21 og 21 a ophæves, bør bestemmelsen i retsplejelovens § 43, stk. 5, tillige ophæves, idet denne bestemmelse vil være overflødig. Bestemmelsen i retsplejelovens § 1019 i, stk. 1, nr. 3, bør endvidere ændres, således at det heraf fremgår, at behandlingen af en adfærdsklage over politipersonalet afsluttes, hvis der træffes beslutning om, at sagen skal undersøges af en undersøgelseskommission. Denne ændring bør foretages, uanset om retsplejelovens §§ 21 og 21 a ophæves. Dette skyldes, at undersøgelser af det nævnte politipersonale vedrører forhold i den statslige forvaltning, og sådanne forhold kan i fremtiden som anført alene foretages af en undersøgelseskommission, jf. lovforslagets § 33, stk. 2.

Justitsministeriet er indstillet på at fremsætte forslag til de nævnte konsekvensændringer i begyndelsen af det kommende folketingsår.

2. Det udkast til ændringsforslag vedrørende lovens anvendelsesområde, der fremgår af den vedlagte skitse, giver i øvrigt anledning til følgende bemærkninger:

2.1. Indledningsvis bemærkes, at Udvalget vedrørende Undersøgelsesorganer – allerede under hensyntagen til sit kommissorium – ikke har udtalt sig nærmere om, hvorvidt den foreslåede ordning med undersøgelseskommissioner bør kunne anvendes på forhold uden for den statslige forvaltning. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 9.

2.2. Det fremgår ikke af skitsen, hvad der nærmere menes med udtrykket »almenvigtig betydning«.

I forarbejderne til retsplejelovens § 21 a om undersøgelsesretter er det anført, at formålet med bestemmelsen var at give justitsministeren udtrykkelig hjemmel til at iværksætte dommerundersøgelser i sager af »almen betydning«, jf. Folketingstidende 1989/90, tillæg A, sp. 5697. I betænkningen om undersøgelsesorganer anføres følgende herom (side 28):

»Selv om udtrykket »almen betydning« ikke blev nærmere præciseret i den forbindelse, må det antages, at det som altovervenjende hovedregel tager sigte på sager, der på den ene eller anden måde har tilknytning til offentlige og vel nærmest statslige myndigheders sagsbehandling, herunder sager om anvendelse af offentlige midler.

Det er således næppe tænkeligt, at der vil blive iværksat en undersøgelse ved en undersøgelsesret, der alene vedrører private forhold, f.eks. en retstvist mellem to private borgere eller virksomheder. Sådanne tvister må finde deres løsning ved de almindelige domstole. En undersøgelse af private forhold vil derfor normalt alene kunne tænkes, hvis den indgår som et integreret element i en undersøgelse af statslige myndigheders forhold.

Det må antages, at der normalt ikke vil blive iværksat en undersøgelse ved en undersøgelsesret, der alene vedrører kommunale forhold. Undersøgelse af sådanne forhold vil formentlig normalt blive forsøgt forbeholdt de almindelige tilsynsmyndigheder.«

I tilknytning hertil anføres i betænkningen bl.a. følgende om, hvornår en undersøgelseskommission bør nedsættes (side 90):

»Efter udvalgets opfattelse bør nedsættelse af en undersøgelseskommission have residual karakter. En undersøgelseskommission bør ikke nedsættes, hvis forholdene kan belyses tilfredsstillende af ordinære, faste undersøgelsesorganer. Som eksempel kan nævnes en retssag ved de almindelige domstole eller en disciplinærsag efter tjenestemandstloven, hvis fornødent grundlag allerede foreligger.«

I bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 1, er det ligeledes anført, at en undersøgelseskommission ikke bør nedsættes »hvis forholdene kan belyses tilfredsstillende af ordinære, faste undersøgelsesorganer«. Disse organer kan bl.a. være Folketingets Ombudsmand, Rigsrevisionen og de kommunale tilsynsråd.

Lovforslaget indebærer endvidere – som nævnt i besvarelsen af spørgsmål nr. 11 – at en undersøgelseskommission ikke må nedsættes med henblik på at tage stilling til en partstvist.

Justitsministeriet finder det væsentligt, at en eventuel udvidelse af lovforslagets anvendelsesområde ikke får den virkning, at der kan nedsættes undersøgelseskommissioner i strid med det ovenfor anførte.

2.3. Efter lovforslaget kan justitsministeren som nævnt nedsætte en undersøgelseskommission til at gennemføre en undersøgelse af forhold i den statslige forvaltning, jf. § 1, stk. 1.

I overensstemmelse hermed giver lovforslaget »den minister og embedsmand, hvis forhold undersøges«, særlige rettigheder, jf. lovforslagets kapitel 7. I lovforslagets § 12, stk. 1, er der endvidere fastsat regler om vidnefrita-